



Üldsuse juurdepääs dokumentidele 2021

Euroopa Parlamendi
aastaruanne

PE 730.712/BUR/ANN.

EESSÕNA

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon on kohaldanud määrust (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta nende valduses olevatele dokumentidele alates 3. detsembrist 2001.

Asjakohase määruse artikli 17 lõike 1 kohaselt peavad kõik institutsioonid avaldama igal aastal eelmise aasta kohta aruande, kus on näidatud, kui mitmel juhul on institutsioon keeldunud andmast juurdepääsu dokumentidele, selliste keeldumiste põhjused ning registrisse kandmata tundliku sisuga dokumentide hulk.

Vastavalt Euroopa Parlamendi kodukorra artikli 122 lõikele 6 võtab määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 17 lõikes 1 osutatud aastaaruande vastu parlamendi juhatus.

METOODIKA

Parlamendi 2021. aasta aruanne on koostatud järgmise meetoodika alusel:

- andmed taotletud dokumentide kohta viitavad ainult kindlatele dokumentidele;
- osalise juurdepääsu andmise otsused loetakse positiivseteks vastusteks;
- kordustaotlused võivad olla tingitud sellest, et esialgsete otsustega juurdepääsu ei antud või anti osaline juurdepääs;
- kordustaotluse esitamise aasta sõltub sellest, mis kuupäeval registreeriti esialgne taotlus.

SISUKORD

<i>Kokkuvõte</i>	4
<i>I PEATÜKK Määruse (EÜ) nr 1049/2001 alusel esitatud taotlused dokumentidele juurdepääsu saamiseks aastal 2021</i> .5	
A) Euroopa Parlamendi avalik dokumendiregister	5
B) Arvandmed taotluste kohta üldsuse juurdepääsuks dokumentidele.....	6
C) Taotlejate esitatud taustteave	9
<i>II PEATÜKK Suundumused ja konkreetsed probleemid</i>	12
A) Taotlused juurdepääsuks kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentidele	12
B) Parlamendiliikmete erialase kohusetundega seotud dokumentidele juurdepääsu taotlused	13
<i>III PEATÜKK Euroopa Ombudsmanile esitatud kaebused ja kohtuasjad</i>	15
A) Euroopa Ombudsman	15
Kaebus 1542/2021, ELi-Hiina sõprusrühm	15
B) Kohtulik kontroll.....	15
Kohtuasi T-174/21, Agrofert vs. parlament	15
Kohtuasi T-421/17 (apellatsioonkaebus C-761/18 P), Leino-Sandberg vs. parlament .	16
<i>Lõppmärkused</i>	17

Euroopa Parlamendi aastaaruanne üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele – 2021 (määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikkel 17)

Kokkuvõte

Arvandmed

- 31. detsembri 2021. aasta seisuga sisaldas registri andmebaas 850 174 viidet, samas kui eelnenud aasta lõpus oli viiteid 820 061.
- 2021. aastal tegi parlamendi avaliku registri veebisaidil päringu 26 215 eri kasutajat. Samal ajavahemikul sai parlament veebipõhise taotlusvormi, e-posti või kirja teel 499 avaldust, mida on ligikaudu 13% rohkem kui 2020. aastal.
- Neist 499 taotlusest oli 133 seotud niisuguste dokumentide avaldamisega, mida varem ei olnud üldsusele avaldatud.
- Üldine positiivsete vastuste määr oli 2021. aastal 95%.
- Parlament ei andnud juurdepääsu 24 juhul, mis olid peamiselt seotud taotlustega, milles sooviti juurdepääsu haldusdokumentidele või Euroopa Parlamendi liikmetega seotud dokumentidele.
- Kaheksal juhul andis parlament taotletud dokumentidele osalise juurdepääsu.
- Kordustaotlusi oli aasta jooksul üheksa, seega kordustaotluste määr tõusis veidi võrreldes 2020. aastaga.

Suundumused

- Taotlejad näitasid üles suurenenud huvi parlamendiliikmete kohustuste täitmisel tekkivate kulude vastu ning üks kolmandik keeldumistest oligi seotud dokumentidega, mis käsitlesid parlamendiliikmete individuaalsete hüvitiste makseid.
- Taotlejad tundsid endiselt suurt huvi institutsioonidevaheliste seadusandlike läbirääkimiste vastu, mis tähendab seda, et kolmepoolsete läbirääkimiste mitmeveerulised tabelid ja muud dokumendid moodustasid suurima taotletud, kuid veel avaldamata dokumentide kategooria.

I PEATÜKK

Määruse (EÜ) nr 1049/2001 alusel esitatud taotlused dokumentidele juurdepääsu saamiseks aastal 2021

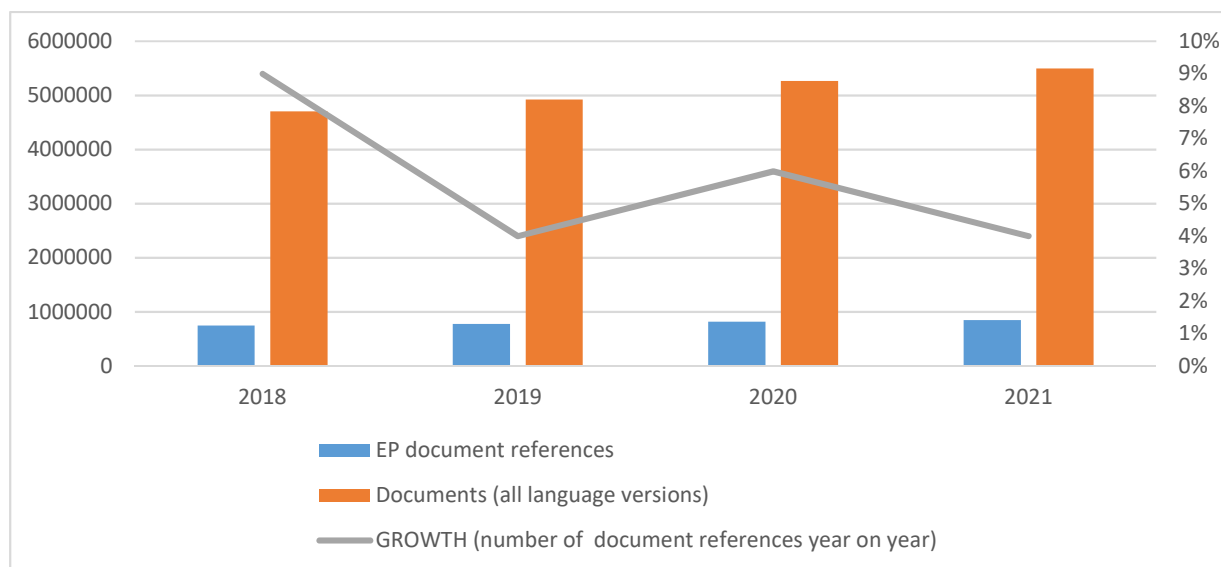
Käesolevas jaos analüüsitud arvandmed ja statistika võimaldavad tuvastada üldsuse dokumentidele juurdepääsu valdkonnas esinevaid suundumusi. Selliselt on võimalik üldsusele anda laiem ülevaade sellest, kuidas parlament on määrust (EÜ) nr 1049/2001 rakendanud.

A) Euroopa Parlamendi avalik dokumendiregister

Parlamendi avalik dokumendiregister loodi 2002. aastal, et suurendada läbipaistvust ning hõlbustada üldsuse juurdepääsu institutsiooni dokumentidele kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1049/2001. Register sisaldab viiteid vahetult juurdepääsetavatele dokumentidele, mis on peamiselt seadusandlikud dokumendid, ja võimaluse korral muudele dokumendiliikidele. Lisaks on registris ka portaal, mille kaudu saab esitada taotlusi üldsuse juurdepääsuks dokumentidele, mis ei ole vahetult juurdepääsetavad.

Registri andmebaasis sisalduvate dokumentide viidete arv suurenes eelnenud aastaga võrreldes ligi 4%, küündides 2021. aasta 31. detsembriks 850 174ni (mis vastas 5 497 092 dokumendile, kui võtta arvesse eri keeleversioone). Ühtegi määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 9 kohaselt tundliku sisuga dokumenti avalikku registrisse ei kantud.

Joonis 1. Euroopa Parlamendi avaliku dokumendiregistri areng



Avaliku dokumendiregistri veebisaiti külastas 26 215 kasutajat 28 936 korral. Selles arvus ei kajastu külastused, mis leidsid aset registri andmebaasiga ühendatud muude platvormide, sh parlamendikomisjonide ja parlamendi mõttekoja Think Tank veebilehtede kaudu.

Praktiliselt kõiki parlamendi avalikus dokumendiregistris sisalduvaid dokumente saab vahetult veebisaidilt alla laadida kooskõlas määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikliga 12, milles on

sätestatud, et institutsioonid peavad tegema oma dokumendid võimaluste piires vahetult juurdepääsetavaks. Dokumendid, millega ei saa vahetult tutvuda, võidakse teha kättesaadavaks elektroonilise taotlusvormi täitmise¹ või e-kirja teel saadetud taotluse alusel.

B) Arvandmed taotluste kohta üldsuse juurdepääsuks dokumentidele

Parlamendile esitati 2021. aastal veebipõhise taotlusportaali, e-posti või kirja teel 499 taotlust. Neist 276 puudutasid kindlaid dokumente, 223 aga määratlemata arvu dokumente.

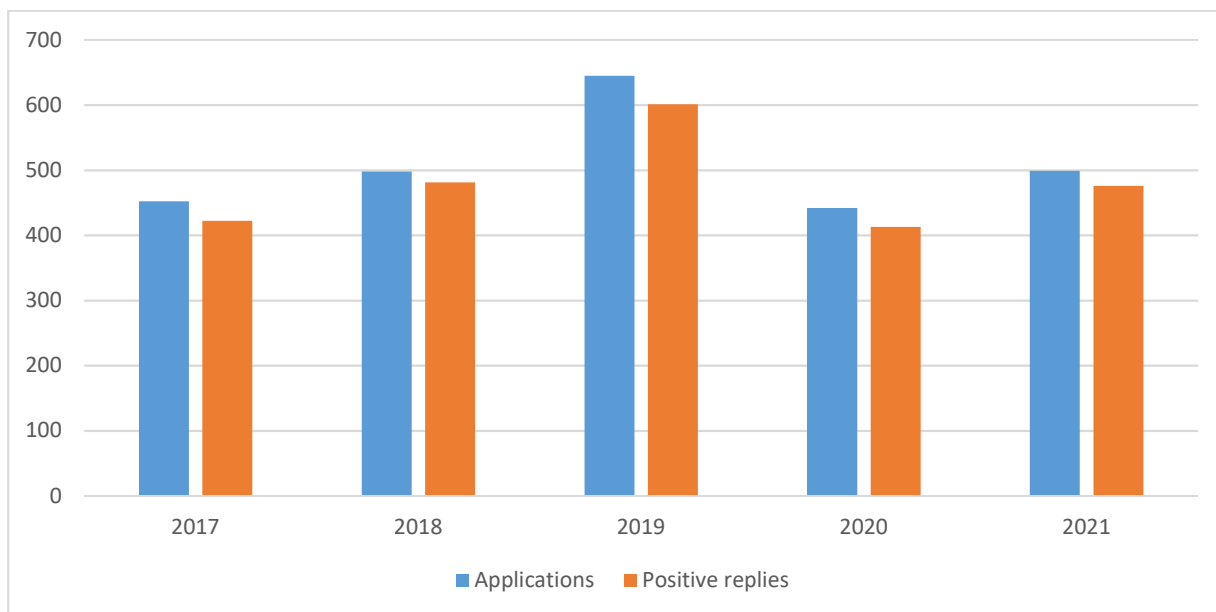
Vastavalt määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõikele 4 konsulteerisid teised institutsioonid parlamendiga 19 taotluse pärast, milles sooviti saada juurdepääs dokumentidele, mille vähemalt osaliselt oli väljastanud parlament. Neist konsultatsioonidest kaheksa käsitlesid institutsioonidevaheliste seadusandlike läbirääkimistega seotud dokumente. Parlament menetles omakorda rohkem kui 73 taotlust, mille suhtes oli vajalik konsulteerida teiste institutsioonidega, sest parlamendi jaoks ei olnud selge, kas ta võib avalikustada niisuguseid taotletud dokumente, mille on vähemalt osaliselt koostanud mõni teine institutsioon või mis vähemalt osaliselt pärineb mõnest teisest institutsioonist. Enamik neist taotlustest puudutas kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumente.

Suurem osa aasta jooksul laekunud taotlusi käsitles juurdepääsu seadusandlikele (46%) ja haldusdokumentidele (10%) ning parlamendiliikmete ja nende tegevusega seotud dokumentidele (10%). Märkimist väärivad ka teatud alakategooriad, näiteks 32% kõikidest aasta jooksul saabunud taotlustest käsitles üldsuse juurdepääsu kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentidele, samas kui 6% kõigist taotlustest käsitles parlamendiliikmete erialase kohusetundega seotud dokumente, sealhulgas dokumente lobistidelt saadud sisendite, kulunõuete käsitlemise ja Euroopa Parlamendi liikmete majanduslike huvide ja huvide konflikti käsitleva käitumisjuhendi (edaspidi „käitumisjuhend“) järgimise kohta.

Parlament rahuldab 2021. aastal 499st laekunud taotlusest 476. See arv hõlmab ka kaheksat juhtu, mil juurdepääs soovitud dokumentidele anti osaliselt.

¹ <https://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/requestdoc/secured/form.htm?language=ET>.

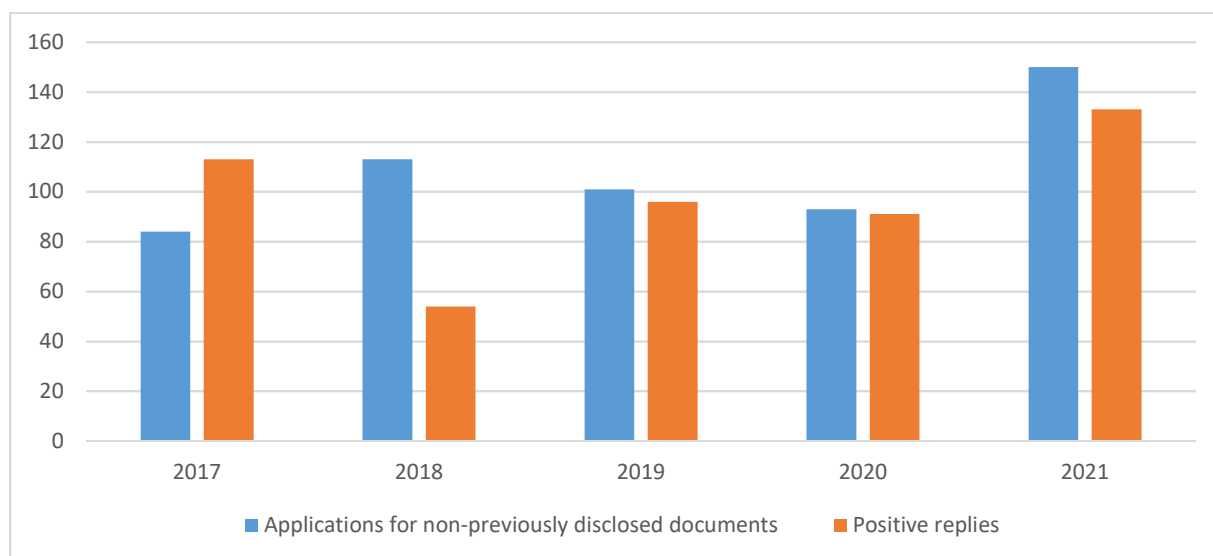
Joonis 2. **Taotluste ja positiivsete vastuste arv**



499st taotlusest oli 150 seotud dokumentidega, mida varem ei olnud üldsusele avaldatud. Neist 133 taotluse puhul avalikustati 1153 veel avaldamata dokumenti, st umbes sama palju kui eelmisel aastal.

Enamik varem üldsusele avaldamata dokumentide taotlustest käsitles kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumente (49%), teatud teema „kõiki dokumente“, haldusdokumente ja juhtorganite dokumente (19%), petitsioone (10%) ning parlamendikomisjonide ja delegatsioonide dokumente (6%).

Joonis 3. **Eelnevalt avalikustamata dokumentide juurdepääsu taotluste arv ja positiivsete vastuste arv**



2021. aastal registreeritud taotluste suhtes tehti Euroopa Parlamendi dokumentidele üldsuse juurdepääsu korda käsitleva juhatuse otsuse² artikli 12 lõikele 3 tuginedes 32 esmaotsust. Neist 24 juhul keelduti juurdepääsu andmisest ja 8 juhul anti dokumendile osaline juurdepääs.

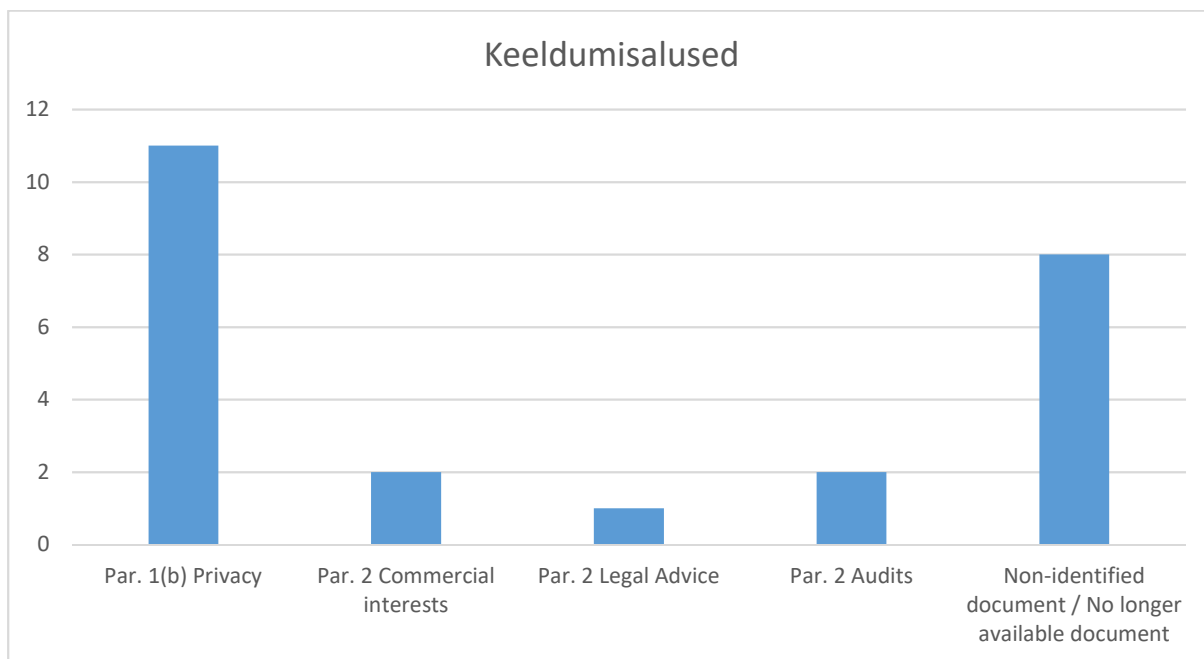
Üldsusele juurdepääsu andmisest keeldumise ja osalise juurdepääsu andmise otsused käsitlesid väga erinevaid teemasid ja dokumente. Kaheksas otsuses käsitleti Euroopa Parlamendi liikmetele ettenähtud hüvitisi. Lisaks puudutasid kuus otsust haldusdokumente ja kaks otsust õiguslikke arvamusi.

Kordustaotlusi oli üheksa³. Kaheksal juhul kinnitas institutsioon oma esialgset seisukohta, samas kui ühel juhul anti täielik juurdepääs kordustaotluses soovitud teabele.

Kaheksal juhul oli juurdepääsu andmisest keeldumise põhjus asjaolu, et taotlusega sooviti juurdepääsu dokumentidele, mis ei olnud parlamendi käsutuses määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 2 lõike 3 tähenduses. Muudel juhtudel tugineti otsustes mitmele erandile, eelkõige eraelu puutumatus ja isikupuutumatus kaitsel (*määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punkt b*), kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärgile (*määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmas taane*), kolmandate isikute ärihuvidel (*määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2*) ja õigusnõustamisele (*määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teine taane*).

² Juhatus 28. novembri 2001. aasta otsus, mis käsitleb üldsuse juurdepääsu korda Euroopa Parlamendi dokumentidele (ELT C 216, 22.7.2011, lk 19).

³ Osalise või täieliku keeldumise korral võib taotleja teha kordustaotluse, milles palub institutsioonil oma seisukoht läbi vaadata (*määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 7 lõike 2*).



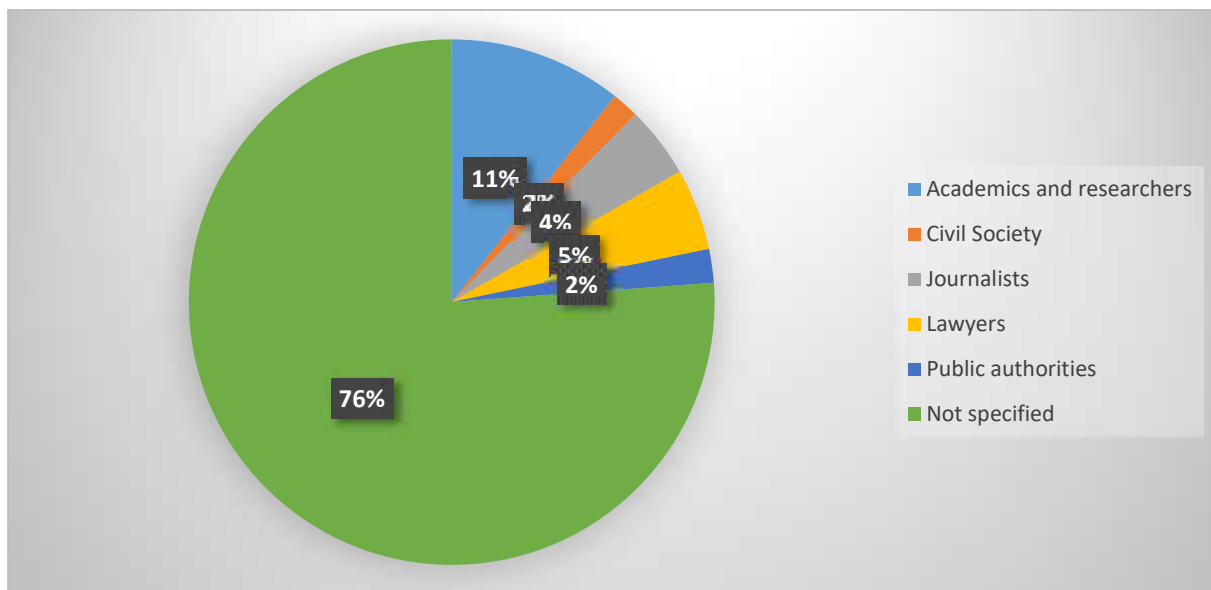
Kokkuvõttes oli parlamendi üldine positiivsete vastuste määr endiselt kõrge, st üle 95 %, arvestades, et 89% positiivse vastuse saanud taotlustest käsitles dokumente, mis ei olnud varem üldsusele kättesaadavad.

C) Taotlejate esitatud taustteave⁴

Ka 2021. aastal moodustasid suurima osa taotlejatest akadeemikud ja teadlased, st 11% taotlejatest kuulus sellesse kategooriasse. Neile järgnesid juristid, kelle arvele langes ligikaudu 5% taotlustest, ning ajakirjanikud, kes moodustasid 2021. aastal 4% taotlejaist.

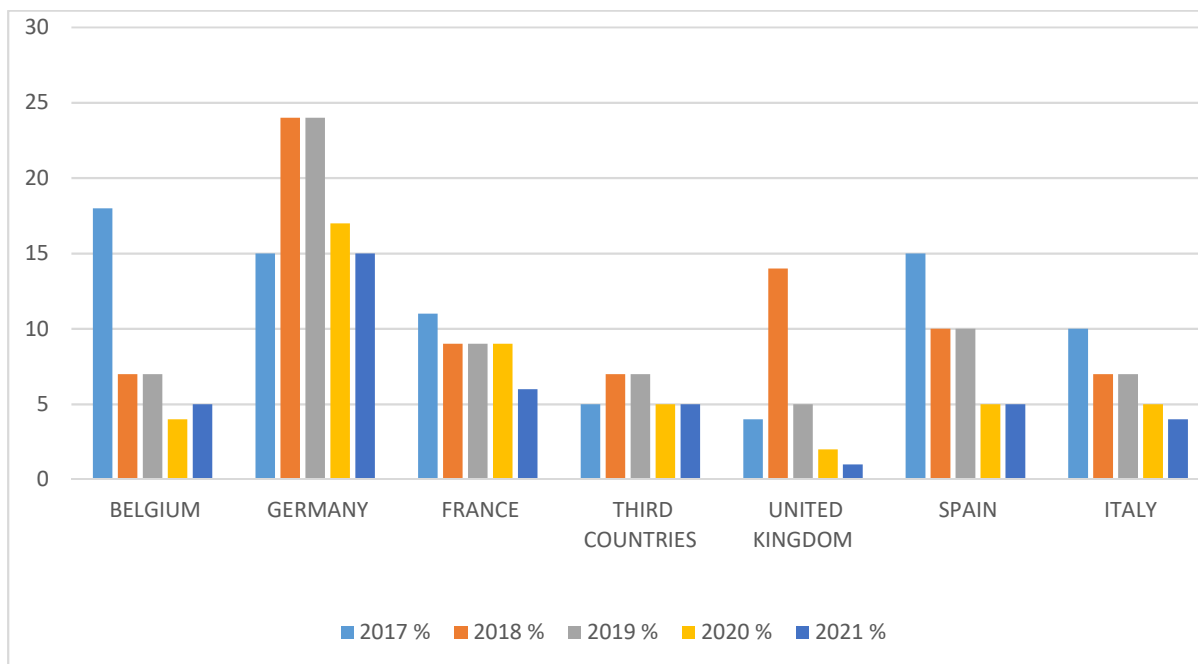
⁴ Andmeid taotlejate profiili kohta kogutakse teabe põhjal, mida taotlejad oma taotlustes esitavad. Kuna määrusega (EÜ) nr 1049/2001 ei nõuta, et taotlejad annaksid oma isiku kohta teavet, otsustab teatav arv taotlejaid oma tegevusala mitte avaldada. Seda eriti e-kirja teel esitatud taotluste puhul.

Joonis 5. **Taotlejate ametialane taust 2021. aastal**

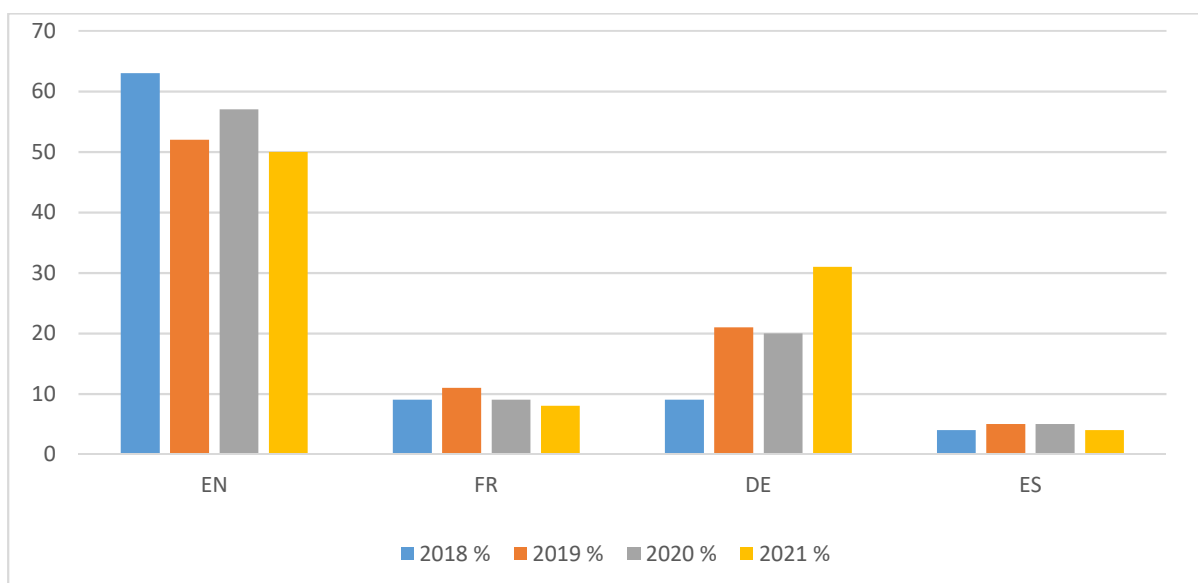


Parlamendile esitatud andmete põhjal oli taotluste geograafiline jaotus liikmesriikide vahel veidi muutunud. 42% taotlustes ei mainitud taotleja elukohariiki, ligikaudu 15% kõigist taotlustest oli taotlejate kinnitusel pärit Saksamaalt, 6% Prantsusmaalt, 5% Belgiast ja Hispaaniast ning 4% Itaaliast. Nende taotlejate arv, kes kinnitasid, et nad on kolmandate riikide residendid, moodustas ligikaudu 5% kõigist taotlejatest, sealhulgas olid esimest korda ka end Ühendkuningriigi residendina esitanud taotlejad.

Joonis 6. **Geograafiline jaotus**



Joonis 7. **Keeleline jaotus**



Taotlusi tehti kõige sagedamini inglise keeles (50%), järgnesid saksa keel (31%), prantsuse keel (8%) ja hispaania keel (4%).

II PEATÜKK

Suundumused ja konkreetsed probleemid

2021. aastal esitati kolmandik taotlustest institutsioonidevaheliste seadusandlike läbirääkimistega seotud dokumentide kohta. See tähendab kolmekordset kasvu võrreldes 2020. aasta arvandmetega ja sellega jätkatakse pikaajalist suundumust, mille kohaselt on kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumendid selgelt avaliku huvi keskmes. Kuigi parlamendiliikmete huvitisi käsitlevate dokumentide taotluste koguarv on vähenenud, on nendega seotud kolmandik kõigist negatiivsetest vastustest, mis siiski näitab jätkuvat suurt huvi teema vastu, mille kohta on rikkalikult avalikku teavet.

A) Taotlused juurdepääsuks kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentidele

2021. aastal sai parlament 161 taotlust üldsuse juurdepääsuks kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentidele, mis puudutasid rohkem kui 250 seadusandlikku menetlust (üksnes paaril korral tehti sama menetluse kohta rohkem kui üks taotlus). Arvestades, et varasematel aastatel on esitatud juba mitmete menetluste kohta taotlusi, ja arvestades asjaolu, et kõik seadusandlikud menetlused ei hõlma läbirääkimisi, käsitleti üksnes 73 taotluses selliseid kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumente, mis ei olnud varem üldsusele kättesaadavad. Selle tulemusena avalikustati 733 dokumenti, mis olid seotud 158 eri seadusandliku menetlusega. Kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentide taotlused moodustasid endiselt suurima eraldiseisva kategooria parlamendile esitatud üldsuse juurdepääsu taotlustest ning nende raames avalikustati kõige rohkem dokumente.

Valdav osa kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentide taotlustest tehti akadeemikute ja läbipaistvusaktivistide poolt kooskõlastatud masstaotluste vormis, milles keskenduti peaaugalt kolmepoolsete läbirääkimiste päevakordadele ja mitmeveerulistele tabelitele. Ühel juhul tehti Saksamaa teabevabaduse platvormi FragDenStaat.de korraldatud kampaania (millega julgustati platvormi külastajaid esitama eelkoostatud taotlusi teatud seadusandlike menetluste kohta) raames peaaegu samaaegselt taotlus 100 seadusandliku menetluse kohta. Ühel teisel juhul tegi rühm Euroopa eri ülikoolidest pärit teadlasi samaaegselt taotluse rohkem kui 100 seadusandliku menetluse kohta.

Kolmepoolsete läbirääkimiste mitmeveerulised tabelid sisaldavad komisjoni, nõukogu ja parlamendi esialgseid läbirääkimiste seisukohti kolmes eraldi veerus ning kolmepoolsetel kohtumistel esialgselt kokkulepitud kompromisse neljandas veerus, millele on sageli lisatud märkused läbirääkimiste edenemise kohta. Kuna kolmepoolsete läbirääkimiste mitmeveerulised tabelid sisaldavad parlamendilt, nõukogult ja komisjonilt pärinevat sisu, on need ühiselt koostatud dokumendid ning põhimõtteliselt võib olla selliste dokumentidele juurdepääsu taotlust menetleval institutsioonil vajalik konsulteerida kahe teise institutsiooniga, et teha kindlaks, kas tabelit võib avalikustada või kas juurdepääsust tervele tabelile või selle osadele tuleb keelduda juurdepääsuõiguse erandi alusel. Sellest johtuvalt konsulteeris parlament teiste institutsioonidega 73 taotluse pärast, milles sooviti juurdepääsu kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentidele. Samal ajal konsulteeriti parlamendiga kaheksal korral seoses selliste taotlustega, mille nõukogu või

komisjon sai. See viitab asjaolule, et taotlejad eelistavad küsida juurdepääsu kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentidele parlamendilt.

Institutsioonidevahelised konsultatsioonid toimuvad vastastikuse mõistmise memorandumi alusel, mille on sõlminud Euroopa Parlamendi teenistused ning nõukogu ja komisjoni talitused, et korraldada kiiresti määruse (EÜ) nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele) artikli 4 lõike 4 kohased konsultatsioonid ning vältida institutsioonide vastuolulisi otsuseid. Sellest hoolimata võib konsulteerimisprotsess tekitada mõningaid probleeme.

Mõned kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumendid (eriti mitmeveerulised tabelid) võivad olla väga mahukad, koosnedes sageli sadadest lehekülgedest, mis võib nende täieliku hindamise üsna aeganõudvaks muuta. Seda eelkõige olukorras, kus suurt hulka eri seadusandlikke menetlusi hõlmavad taotlused esitatakse enam-vähem samaaegselt. Näiteks tehti seda 2021. aasta veebruaris ja novembris, mil mõlemal juhul esitati taotlus rohkem kui 100 menetluse kohta nädalase vahega. Seetõttu pidi parlament vastavalt määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 7 lõikele 3 sageli pikendama kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentide taotlustele vastamise tähtaega 15 tööpäeva võrra.

Kuigi enamikul juhtudel nõustusid nõukogu ja komisjon parlamendi hinnanguga asjakohasele dokumendile, võivad institutsioonidevahelised eri seisukohad avalikustamise osas ning lojaalse koostöö põhimõtte järgimise soov süvendada tähtaegadega seonduvaid väljakutseid, sest vastastikuse mõistmise memorandum ei sisalda erimeelsuste lahendamise mehhanismi.

2021. aastal jõudis parlament alati pärast nõuetekohast hindamist seisukohale, et asjakohaseid kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumente saab täielikult avalikustada ja avaldada Euroopa Parlamendi avaliku dokumendiregistri kaudu⁵. Mõnikord oli siiski vajalik dokumente väga vähesele määral redigeerida tabelleid koostanud ametnike isikuandmete tõttu.

B) Parlamendiliikmete erialase kohusetundega seotud dokumentidele juurdepääsu taotlused

Parlament sai 2021. aastal 30 parlamendiliikmete erialase kohusetundega seotud taotlust, millest 11-le vastati negatiivselt, kolm olid kordustaotlused ja 16-le vastati positiivselt. Need taotlused puudutasid peamiselt parlamendiliikmetele ettenähtud hüvitisi, et katta parlamendiliikme kohustuste täitmisega seotud kulud, aga ka parlamendiliikmete suhtlust lobistidega ja käitumisjuhendist kinnipidamist, eelkõige seoses kolmandate isikute poolt poliitilise tegevuse rahastamise deklareerimise kohustusega.

Seda liiki taotluste kõrge keeldumiste määr on osaliselt seotud asjaoluga, et parlament juba annab põhjalikku avalikku teavet parlamendiliikmete hüvitiste ja ametialaste kohustuste kohta, mistõttu nendega seotud avalikustamata dokumendid kuuluvad sagedamini määruse (EÜ) nr 1049/2001 artiklis 4 sätestatud avalikustamise erandite alla. Teine põhjus tuleneb asjaolust, et parlamendiliikmete vaba poliitilise tegevusega seotud dokumendid

⁵ Asjakohased registriviited on koostatud menetluse numbri põhjal ja neil on NEGO_CT(aaaa)xxxx vorming, kus aaaa on aasta ja xxxx järjenumber.

ning dokumendid, mida hoitakse parlamendiliikmete kabinettides, ei kuulu määruse (EÜ) nr 1049/2001 kohaldamisalasse.

Samal ajal kiputi taotlema juurdepääsu tundlikuma sisuga dokumentidele, näiteks parlamendiliikmete käitumise küsimustega tegeleva nõuandekomitee dokumentidele või dokumentidele, mis olid seotud ravikulude hüvitiste või parlamendi ja kohalike assistentide töötasudega.

Arvestades üldsusele kättesaadavat üksikasjalikku teavet parlamendiliikmetele ette nähtud avaliku sektori rahaliste vahendite summade ja nende kasutamise reeglite kohta ning arvestades niisuguste mehhanismide olemasolu, mille eesmärk on tagada nendest reeglitest kinnipidamine kooskõlas eelarvelise vastutuse põhimõttega, on parlamendiliikme eraelu- ja isikupuutumatus kaitse aspekt kaalukam kui taotlejate korduvad väited individuaalsete hüvitiste maksete avaliku kontrollimise vajaduse kohta. Lisaks tähendab asjaolu, et igal aastal luuakse iga parlamendiliikme hüvitistega seoses 200–300 dokumenti, seda, et selliste dokumentide tuvastamise ja hindamisega seotud halduskoormus võib olla väga suur, eriti kui taotlused hõlmavad mitut parlamendiliiget või paljusid eri hüvitisi või pikki ajavahemikke.

III PEATÜKK

Euroopa Ombudsmanile esitatud kaebused ja kohtuasjad

Euroopa Ombudsmanile esitatud kaebused ja kohtuasjad, mis käsitlevad määruse (EÜ) nr 1049/2001 parlamendipoolset rakendamist, võivad anda parlamendi teenistustele võimaluse dokumentidele juurdepääsu küsimustes kehtivaid tavasid viimistleda, sõltumata vastava menetluse tulemusest. Käesolevas peatükis antakse ülevaade Euroopa Ombudsmani poolt 2021. aastal käsitletud kaebustest ja kahest Üldkohtus pooleliolevast kohtuasjast.

A) Euroopa Ombudsman

Kaebus 1542/2021, ELi-Hiina sõprusrühm

Kaebus käsitles parlamendi keeldumist juurdepääsu andmisest neljale dokumendile, mis olid seotud ühe lõppenud uurimisega, mille raames uuris parlamendiliikmete käitumise küsimustega tegelev nõuandekomitee mitteametlikult rühmalt „ELi-Hiina sõprusrühm“ saadud välist rahalist toetust. Parlament põhjendas oma keeldumist vajadusega tagada nõuandekomitee suutlikkus anda presidendile jooksvalt soovitusi parlamendiliikmete käitumisjuhendi võimalike rikkumiste kohta, ilma et see mõjutaks siiski presidendi eesõigust teha parlamendi nimel lõplik otsus ning kahjustamata seejuures parlamendiliikmete ja presidendi vahelist usaldussuhet.

Kaebuse esitaja ei nõustunud parlamendi järeldustega ning leidis, et asjakohastele dokumentidele oleks tulnud anda täielik juurdepääs.

Ombudsman nõustus parlamendi hinnanguga vajaduse kohta kaitsta nõuandekomitee suutlikkust viia läbi uurimisi ning ei tuvastanud haldusomavoli esinemist.

B) Kohtulik kontroll

B.1) Uued kohtuasjad

Kohtuasi T-174/21, Agrofert vs. parlament

2021. aasta märtsis esitas Tšehhi äriühing Agrofert hagi, milles palus tühistada parlamendi otsuse keelata üldsuse juurdepääs dokumentidele, mis on seotud komisjoni auditiga Tšehhi Vabariigis kehtivate juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta, et vältida huvide konflikte määruse (EL) nr 1303/2013 alusel. Parlamendi otsus võeti vastu tihedas koostöös komisjoniga ja seda põhjendati asjaoluga, et üldsusele juurdepääsu võimaldamine Tšehhi Vabariigi võimalike liidu õiguse rikkumistega seotud dokumentidele õonestaks komisjoni uurimise kaitse eesmärki.

Hageja väite kohaselt ei suutnud parlament tõendada, et antud juhul kujutaks nendele dokumentidele juurdepääsu võimaldamine endast konkreetset ja tegelikku ohtu uurimisele, ning jättis samal ajal täielikult arvesse võtmata ülekaaluka üldise huvi taotletud dokumentide avalikustamiseks.

Kohtuasja menetlus on Üldkohtus pooleli.

B.2) 2021. aastal pooleliolnud kohtuasjad

Kohtuasi T-421/17 (apellatsioonkaebus C-761/18 P), Leino-Sandberg vs. parlament

2017. aasta juulis esitas ELi õiguse professor tühistamishagi parlamendi otsuse peale, millega keelduti andmast juurdepääs parlamendi 8. juuli 2015. aasta otsusele, millega anti kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentidele osaline juurdepääs põhjusel, et viimati mainitud otsusele juurdepääsu andmine oleks õõnestanud käimasolevat kohtumenetlust kohtuasjas *T-540/15: De Capitani vs. Parlament*, milles see otsus vaidlustati.

2018. aastal otsustas Üldkohus, et antud kohtuasjas on hagi ese ära langenud tulenevalt asjaolust, et hageja sai lõpuks juurdepääsu nõutud dokumendile (isegi kui see juurdepääs saadi kolmanda isiku poolse avalikustamisega), mistõttu ei ole hagejal enam põhjendatud huvi asja lahendamise vastu. Hageja esitas selle kohtumääruse peale apellatsioonkaebuse Euroopa Liidu Kohtule, väites, et mõlema järelduse puhul on rikutud õigusnorme.

2021. aasta jaanuaris tühistas Euroopa Liidu Kohus vaidlustatud kohtumääruse ja suunas asja tagasi Üldkohtusse. Nimelt nõustus Euroopa Liidu Kohus apellatsioonkaebuse väitega, milles hageja leidis, et hagi ese ei ole ära langenud. Euroopa Liidu Kohus leidis, et kuna hageja sai tutvuda üksnes kolmanda isiku avalikustatud vaidlusaluse dokumendiga ja parlament jätkuvalt keeldus taotletud dokumendile juurdepääsu andmisest, siis ei saa asuda seisukohale, et hageja sai selle dokumendiga tutvuda määruse (EL) nr 1049/2001 tähenduses, ega järeldada, et tal on kadunud huvi nõuda vaidlusaluse otsuse tühistamist.

Kohtuasja menetlus on Üldkohtus pooleli.

Lõppmärkused

Kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentidele üldsuse juurdepääsu taotluste arvu suur kasv ja parlamendiliikmete erialast kohusetunnet käsitlevate taotluste korduvus toovad esile valdkonnad, kus esineb teatav pinge üldsuse läbipaistvusosalaste ootuste ja määruse (EÜ) nr 1049/2001 parlamendipoolse rakendamise vahel.

Kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentidele juurdepääsu andmise hindamiseks on sageli vajalik konsulteerida kõigi kolme asjaomase institutsiooniga ning parlamendiliikmete erialase kohusetundega seotud dokumentide hindamisel tuleb arvestada määruses (EL) 2018/1725 sätestatud kõrgeid isikuandmete kaitse standardeid.

Nende probleemkohtade lahendamiseks on parlament astunud samme, et muuta kolmepoolsete läbirääkimistega seotud dokumentide taotluste menetlemine tõhusamaks ning kasutanud parlamendiliikmete erialast kohusetunnet käsitlevate dokumentide taotlustega avanevat võimalust suurendada teadlikkust avalikult kättesaadava teabe täielikust ulatusest.